

Кучерявий А. О. Провідні питання організації юридичної освіти на рівні ВНЗ в контексті розбудови правової держави / А. О. Кучерявий // Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 31 жовтня 2014 р.). – Дніпропетровськ : Середняк Т. К., Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2014. – С. 354–356.

ПРОВІДНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ НА РІВНІ ВНЗ В КОНТЕКСТІ РОЗБУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Сфера юридичної освіти невід’ємна від процесів розбудови правової держави, зокрема через такі аспекти:

– правова культура суспільства формується в певних первинних осередках, якими, в першу чергу, й є заклади юридичної освіти;

– реформи правової галузі потребують, у тому числі, наукової підтримки. А вона забезпечується провідними науковцями, які, як правило, є працівниками вищих навчальних закладів;

– реалізація законодавчих реформ вимагає залучення значної кількості фахівців, здатних до кваліфікованої юридичної практики в різних сферах суспільного життя та галузях економіки. Саме цих юристів-практиків і постачають юридичні заклади освіти.

Зазначені та інші обставини вказують на виключну значущість для української держави кожного закладу юридичної освіти, окреслюють сфери їх відповідальності перед суспільством за результати власної роботи та відповідно вимагають особливої побудови наукової та навчальної складових функціонування вищих навчальних закладів юридичного профілю в їх цілісній єдності. Вважаємо, що досягнення такої організації юридичної освіти на рівні закладу можливе за умови його обов’язкового розвитку за двома напрямками.

Перший з них полягає в створенні місцевих юридичних наукових шкіл. Кожний навчальний заклад повинен визначитися та обрати власний напрямок наукових розробок у галузі вищої освіти, чітко сформулювати перелік споріднених питань наукового пошуку, які відповідають потребам суспільства й економіки країни та за якість розв’язання яких він нестиме певну

відповідальність. Працівники ВНЗ мають не відособлено займатися певними проблемами юриспруденції, а бути свідомими учасниками концептуальних за своєю значущістю масштабних досліджень. Підпорядковані інтересам та потребам місцевих юридичних шкіл мають бути тематики дипломних та, навіть, курсових робіт студентів, наукових гуртків тощо: майбутні фахівці повинні бути повноправними суб'єктами не тільки навчального, але й наукового життя закладу. Їх наукова активність, в разі впорядкованості, є джерелом наукових нешаблонних ідей, незаангажованої критики та щирої підтримки тих чи інших наукових положень. За такої умови у ВНЗ буде створено той цілісний організм, який стане осередком формування юридичної культури спочатку студентської молоді, а далі й всього суспільства. Крім того, в кожного суб'єкта наукової роботи (як викладачів, так і студентів) формуватиметься важлива моральна якість – відчуття власної відповідальності за результати колективної роботи. Ця якість є необхідною для кожного фахівця, який працюватиме в інтересах української держави.

Наявність місцевої юридичної школи забезпечить високий рейтинг навчального закладу в суспільстві та створить певний авторитет у межах правової галузі. Це для ВНЗ забезпечить можливість бути конкурентоспроможним як на ринку освітніх, так і юридичних послуг. Звичайно, держава має регулювати процес формування місцевих юридичних шкіл, проте самі заклади не повинні чекати ініціативи від керівних органів, а самостійно створювати власне обличчя. Відсутність чітких рис індивідуальності закладу позначається на низькій мотивації як суб'єктів науково-педагогічної роботи, так і студентів.

Другий напрямок удосконалення юридичної освіти полягає в застосуванні в межах процесу підготовки фахівців навчальних модулів цілеспрямованого формування юридичної культури студентів. Це передбачає залучення їх до творчих видів діяльності, які забезпечують розвиток природних здібностей, психічних процесів, якісних характеристик особистості як складових ідеальної моделі юриста-професіонала. За місцем застосування ці модулі можуть

належати як до аудиторної, так і самостійної роботи майбутніх фахівців. При цьому навіть у межах аудиторного навчання студент має виявляти максимум самостійності, що є умовою творчої діяльності. Вважаємо, що добром відповідних навчальних вправ, запропонованих студенту для виконання, є: моделювання проблемних ситуацій, які вимагають юридичного розв'язання; добір правових рішень розв'язання таких ситуацій з досвіду вітчизняної та зарубіжної юриспруденції; вироблення власної технології розв'язання проблеми; створення проектів нормативно-правового забезпечення різних процесів як конкурентних до діючих та ін.

Таким чином, нами визначені два напрямки розвитку юридичної освіти на рівні навчальних закладів, які сприятимуть формуванню юридичної культури фахівців, забезпечуватимуть упорядкований розвиток юридичної науки та, відповідно, – процеси розбудови правової держави. До цих напрямків нами віднесено створення місцевих юридичних шкіл та впровадження в навчальний процес ВНЗ цілеспрямованих модулів формування юридичної культури студентів.